

HEJ...

Joanna Rubin Dranger

...som varit med och tagit fram den nya kunskapsbanken Bilders Makt, som förklarar historien bakom rasistiska och antisemitiska stereotyper.

– Vi såg ett behov av att tala om bildstereotyper utanför de mediala polemiska debatterna och istället ta fram en folkbildande plattform. Vi vill visa på stereotypernas repetitioner genom historien. Visa hur de har använts och fortfarande används idag. Man ska inte behöva vara forskare eller ha arbetat med de här frågorna för att kunna känna igen stereotyper och förstå problemen med dem.

Vad är syftet med sajten?

– Eftersom vi sällan ser varken samtida eller historiska repetitioner av stereotyper publicerade, så uppstår ett pedagogiskt problem i

debatter om stereotyper. Bara de som redan känner till stereotyperna förstår kritiken och för den som inte känner igen stereotypen sedan tidigare blir kritiken av en bild obegriplig. Genom

att visa de historiska och samtida repetitionerna kan människor lära sig att känna igen dem.

Vad händer nu?

– Bilders Makt är skapat inom ett tidsbegränsat projekt finansierat av Postkodlotteriet. Vi tänker att Bilders Makt lägger en viktig grund för en kunskapshöjning om stereotypa bilder i Sverige. Sedan hoppas vi att andra kan bygga vidare. Vår sajt är ett bidrag till en kunskapsutveckling.

Anders Dalsbro

Mjölpropaganda från 1937.

Rastänkande nu och då

Vårt förhållande till ras och vithet är komplicerat. Vilka är vi svenskar egentligen? Vad har vi varit och vart är vi på väg?

Mellan 2013 och 2016 bedrevs ett nationellt nätverk för svensk ras- och vithetsforskning. Mötena och seminarierna ledde till flera artiklar som nu samlats i antologin *Ras och vithet*.

Textsamlingen rotar i det glömda och sätter ljuset på förhållanden som vi inte alltid reflekterat över. Där finns texter om rastänkandets ursprung och den svenska antirasismens problem att hantera rasbegreppet. Pia Laskar dyker ner i historien om hur rasbiologer under 1800-talet försökte

förvandla människor från Finland till mindre värdiga. De sågs som underlägsna de svenska, renrasiga, germanerna, men samtidigt var de vita, blonda och blåögda, definitionen på germansk överlägsenhet.

Hur skulle finländarna då kunna beskrivas som en underlägsen ras? Uppfinningsrikedomen var stor: Skallmätningar, språkets ursprung och folkloristik. Det var då. Men som Pia Laskar påpekar – föreställningen om en skillnad mellan svenskar och finländare lever kvar och manifesteras i både sportens värld, och i Sannfinländarnas politiska program.

Andreas Rosenlund

En mans öde – ett partis historia

Gustav Ekström var SS-veteranen som var med och la grunden till Sverigedemokraterna. I boken *Utan ånger* berättar journalisterna Johan Ulvenlöv, Matti Palm och Anders Larsson om Ekströms politiska resa. Författarna har grävt i arkiven och nystat upp en historia som säger lika mycket om Europas utveckling som om Ekström själv. Ekström var en av många svenskar som tog värvning i nazityska frivilligkåren. Medan kriget rasade gjorde Ekström

karriär i SS propagandabyråkrati. Efter kriget återvände han till Sverige där han tillbringade decennier i den övervintrande svenska extremhögern. 1988 var Ekström med och grundade Sverigedemokraterna. När partiets historia kommer på tal slår Sverigedemokraterna ifrån sig. Vi är inte värre än de andra riksdagspartierna, brukar de säga. Kanske räcker det med att påminna om Gustav Ekström.

Daniel Poohl